

بررسی اکوسیستم سواحل جنوب ایران (خلیج فارس)

« ساحل گسترده ترین عنصر چشم انداز کره زمین است »

چکیده:

تقریباً در تمام نقشه ها با مقیاس های مختلف، سواحل به طور معمول به صورت خطی نشان داده می شوند که خشکی را از آب جدا می کنند. محیط سواحل به طرف دریا به عمیق ترین سطح آب ختم نمی شود و محیط ساحلی که بر اثر امواج شکننده در زیر آب اشکال خاصی در کف دریا و در نزدیک ساحل بوجود می آید. اکوسیستم سواحل به خصوص سواحل خلیج فارس جدا و فارغ از اکوسیستم دریا نمی تواند باشد از تولید کننده و مصرف کننده ها و تجزیه کنندگان یکسانی برخوردارند.

مقدمه:

سواحل مرز بین خشکی و دریا است. سواحل روی خطوط ثابتی نیستند بلکه یک نوار کم و بیش عریضی را می سازند. خلیج فارس با ویژگی های خود از قبیل کم عمقی، شوری آب، ارتباط محدود با آب های آزاد جهان، اکوسیستم مخصوصی را تشکیل داده و مجموعه حیاتی یا بیوسنوز وابسته و پیوسته ای را در کف، سطح، داخل و سواحل خلیج فارس به وجود آورده است.

بیان مسئله:

پستی و بلندی کف دریا به عنوان محیط زیست و نیز در بیوسنوز و بطور کلی اکوسیستم آبی، نقش حیاتی و کلیدی دارد.

ضرورت و اهداف تحقیق:

بررسی دقیق و اصولی بر روی اکوسیستم، ساحل ما را بر لزوم حفظ صحیح موجودات آبی و جلوگیری از آلودگی آن وا خواهد داشت.

سوالات اساسی و فرضیه ها:

۱- چه عواملی باعث بر هم زدن نظم یک اکوسیستم ساحل می شود؟

۲- آیا اکوسیستم ساحل یک اکوسیستم کامل است یا نه؟

روش گردآوری اطلاعات:

روش گردآوری اطلاعات در این تحقیق کتابخانه ای بود و بر اساس حاصل دسترنج دیگر محققین بدست آمده است.

ابزار گردآوری اطلاعات:

۱- کتاب ها

۲- نقشه ها

۳- اینترنت

روش تحقیق:

بر اساس متولوژی و در چارچوب فرآیند تحقیق جهت بین وضعیت موجود از روش توصیفی - تحلیلی استفاده شده است.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات:

کم و کاستی این تحقیق در کلاس درس و با حضور استاد محترم و دانشجویان عزیز مورد بررسی قرار گرفت و مرتفع گردید.

خاستگاه نظری تحقیق:

بر اساس سرفصل های درس اکوسیستم های طبیعی ایران و حسب الامر استاد دکتر رضائی ارائه گردید.

محدوده مورد مطالعه:

سواحل خلیج فارس ایران محدوده مورد مطالعه این تحقیق است.

واژه ها و مفاهیم:

۱- سواحل

- ۲- اکوسیستم
- ۳- سواحل
- ۴- تجزیه کننده ها
- ۵- باکتریها
- ۶- آلوده کننده های اکوسیستم

تعریف سواحل:

تقریباً در تمام نقشه ها با مقیاس های مختلف، سواحل به طور معمول به صورت خطی نشان داده می شوند که خشکی را از آب جدا می کنند. ولی در طبیعت، سواحل روی خطوط ثابتی نیستند، بلکه یک نوار کم و بیش عریض را می سازند و بدین وسیله مرزی مشخص بین خشکی و دریا به وجود می آورند.

تغییر و تحولات سواحل:

۱- وضعیت آب- شیب دامنه ساحلی- ۳- شیب دامنه زیر آب نزدیک به ساحل ۴- ضربات امواج (حتی کوچک یا قوی)- ۵- نزولات جوی ۶- هوازدگی

محیط سواحل به طرف دریا به عمیق ترین سطح آب ختم نمی شود و محیط ساحلی که بر اثر امواج شکننده در زیر آب اشکال خاص در کف دریا در نزدیک ساحل به وجود می آید.

« در بالاترین و خارجی ترین قسمت به طرف خشکی و پایین ترین و خارجی ترین بخش به طرف دریا»

تعریف ۱۹۵۲ والنتین

و یا « انتهای ترین مرز عملکرد حرکت آب و دریا به وسیله امواج را هم به طرف خشکی و هم به طرف کف دریا را محیط ساحلی گویند.

عوامل آب و هوایی ناحیه ای خلیج فارس:

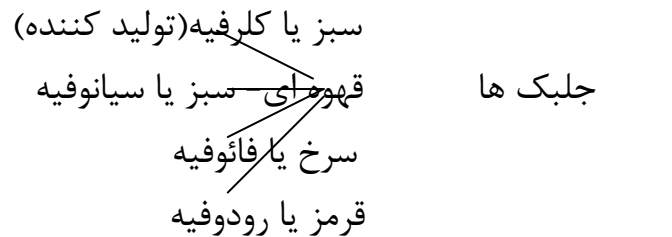
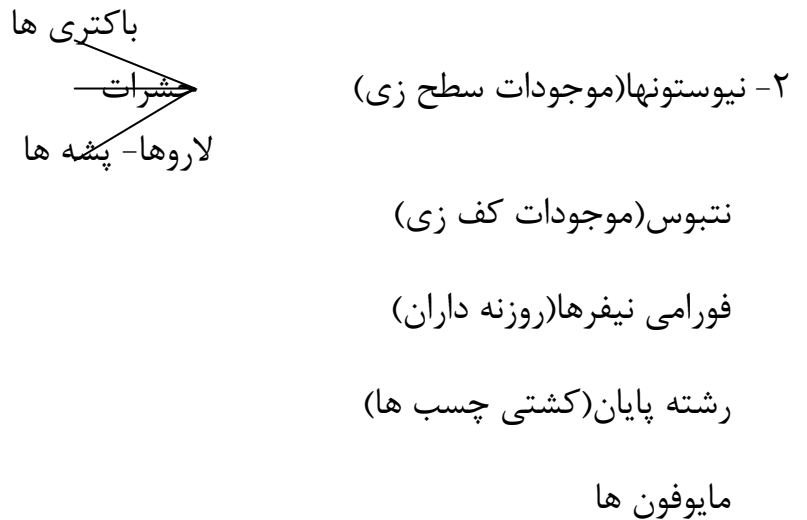
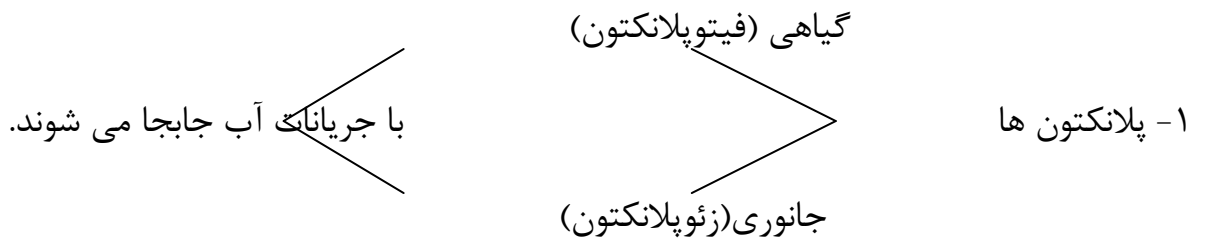
خلیج فارس بین عرضهای جغرافیایی ۲۴ تا ۳۰/۳۰ درجه شمالی واقع شده است و دارای آب و هوای مجاور، حاره ای می باشد. به علت اینکه تقریباً به طور کامل به وسیله خشکی احاطه شده است، آب و هوای آن خشک و اساساً قاره ای می باشد، به همین دلیل خلیج فارس با تغییرات فصلی شدیدی مشخص است. که این تغییرات به

علت عدم تأثیرات اقیانوس در تنوع و تغییر پذیری شرایط محیط رسوبگذاری در سرتاسر خلیج تأثیر بسزایی دارند.

موجودات زنده یا بیوسنوز اکوسیستم سواحل خلیج فارس:

خلیج فارس با ویژگی های خود از قبیل کم عمقی، شوری آب، ارتباط محدود با آب های آزاد جهان، اکوسیستم مخصوص را تشکیل داد و مجموعه حیاتی یا بیوسنوز وابسته و پیوسته ای را در کف سطح، داخل و سواحل خلیج فارس به وجود آورده است.

موجودات تشکیل دهنده اکوسیستم سواحل و دریای خلیج فارس:

۸- شکم پایان

۹- صدف دریایی

۱۰- مرجان ها

۱۱- خیار دریایی خلیج فارس به طور متوسط ۳۰ تا ۴۰ سانتی متر ۲۰۰ تا ۳۰۰ گرم وزن دارند و طول

مدت عمر آن ۳ سال است و معمولاً در کشورهای چین و ژاپن به عنوان منابع غذایی استفاده می کنند.

۱۲- مارهای دریایی

۱۳- لاک پشت ها

۱۴- پستانداران دریایی

۱۵- کوسه ها

۱۶- خرچنگ های دریایی

۱۷- لا بستر

۱۸- میگو

۱۹- ماهی ها

چه منابعی این اکوسیستم عظیم را به خطر می اندازد.

- ۱- آلودگی ناشی از ریختن زباله های شهری و روستایی
- ۲- آلودگی ناشی از فضولات دامی
- ۳- آلودگی ناشی از ریختن فاضلاب مساکن، پساب صنایع و شن آب کشاورزی
- ۴- آلودگی ناشی از ضایعات کارخانه ها و کارگاه ها و غیره
- ۵- آلودگی ناشی از گرد و غبار و ماسه های روان
- ۶- آلودگی ناشی از ضایعات صید (صدفهای دریایی، آبزیان حرام گوشت یا غیر خوراکی)
- ۷- آلودگی ناشی از مواد نفتی به طریق مختلف
- ۷/۱- حمل و نقل مواد نفتی

۷/۲- فعالیت های انسانی
ضایعات
تأسیسات ساحلی
بهره برداری از نفت

۷/۴- غرق شدن کشتی ها

۷/۵- تصادم کشتی ها

۷/۶- فوران های نفتی

عواقب ناشی از آلودگی اکوسیستم ما را بر این نتیجه و می دارد که:

- ۱- لطمه وارد آوردن به منابع جاندار
- ۲- آسیب رساندن به سلامت و تندرستی و شرایط زیستی انسان
- ۳- لطمه وارد کردن به فعالیت های دریایی به ویژه ماهیگیری
- ۴- تغییر کیفیت و نامطلوب کردن آب مورد استفاده دریا برای مقاصد مختلف
- ۵- سرانجام کاهش و فعالیت تفریحی و تفرجی از جمله توریستس در این مناطق زیبای ساحلی

منابع:

- ۱- مبانی اقیانوس شناسی جلد(۱) اقیانوس شناسی فیزیکی و شیمیایی تألیف دکتر ایرج مؤمنی
- ۲- بلایای طبیعی دکتر شهریار خالدی
- ۳- اکوسیستم های آبی ایران (خلیج فارس و دریای عمان) دکتر پرویز کردوانی
- ۴- جغرافیای طبیعی دریاها و سواحل دیتر کلتات ترجمه دکتر محمدرضا ثروتی
- ۵- هشتمین کنگره جغرافیدانان ایران دانشگاه اصفهان
- ۶- توان های محیطی در ایران دکتر رهنمایی
- ۷- اکولوژی دکتر اردکانی
- ۸- مبانی جغرافیا ترجمه سید باقر آینی